

במדינה

העם

מה קרה לבנין?

גם המאמין הדרוש

כדי להתפטר

גדול מדי

מה מצבו האמיתי?

מנחם בגין לא בא לישבת המ"מ שלה, שהיתה עשויה להיות האחרונה. הוא לא היה חולה. הוא לא הרגיש בטוב.

הוא רחה מיום ליום את הליכתו אל נשיא המדינה, כדי להתפטר. היתה לכך כוונה פוליטית מובנת — לאפשר ליורשיו להסתדר בשקט. אך בהדרגה גבר החשש שהיתה לכך גם סיבה אחרת: פשוט לא היה לבגין חשק לעשות מעשה כלשהו, וגם המאמץ להתפטר היה גדול מדי עבורו.

כל זה הגביר את החשש שמשוה יסודי מאוד אינו כשורה. האם בגין חולה בגופו? האם הוא נתון במצב נפשי כה חמור, עד כי אינו מסוגל עוד לתפקד?

סימנים רבים העידו על כך שאחת שמת הסיבות — ואולי שתיהן — נכונות.

משוה קרה למנחם בגין — ומשוה זה חורג בהרבה מתחום הסכסוכים הפוליטי או התסכולות המיפלגתיות.

עשור למחר

ביום הכיפורים רצה אלוהים

לשבור את השחצנות

הישראלית, אך גם הוא

לא הצליח.

זה היה לפני 10 שנים. לפתע קרה מה שאינו יכול לקרות: באמצע יום הכיפורים צפרו הצופרים, נפתחו שידורי הרדיו.

זאת היתה רק ההתחלה. המצרים עשו דבר שהם לא היו מסוגלים, לכל הריעות, לעשותו: הם חצו את התעלה וכבשו את קו ברלכ.

העיניים ראו את המחזה שלא יכול היה להיות: שבויים ישראלים כסוריה וכמצרים, שנראו כמו שנראים שבויים בכל מקום: מרוכאים, עלובים, נפחדים. יום הכיפורים 1973 צריך היה לזעזע את דעת-הקהל הישראלית כפי שלא זועזעה אי פעם. הוא צריך היה לשבור את תרמית האדם-העליון הישראלי, הצבא שלא ינוצה, האמונה של אני-ואפס-יעוד.

דתיים יכלו לומר: אלוהים מאס בשחצנות הישראלית, והעניש את עמו. ההר הוליד עקב. אבל ההר הוליד עכבר.

במשך זמן-מה דיברו הכל על "המחדל" הנוראי. מנחם בגין זיעזע את אמות-הסיפים של הממשלה בהאשמה שהמילואים לא גויסו בזמן. אריאל שרון ניהל את מילחמות-הגדול, וסוגרידיין, שאלילם הכויב, הפכו סוגרי-שרון.

אבל למרות הזעזוע הגדול, לא רצה הציבור להגיע אל שורש הרע: היהירות, שהביאה לזילזול נורא בעולם הערבי הסובב; החמדנות, שהעדיפה שטחים על פני השלום; שיכרון הכוח, שראה בכוח הצבאי את חזות הכל.

וכך, בחיור של ארבע שנים, העניש הציבור את המערך ובחר בליכוד. למעשה העניש את עצמו, כי כל התכונות הפסולות של המערך, שהובילו למלחמת יום-הכיפורים, קיימות בליכוד כמהדרה מוגדלת, והובילו למלחמת-הלבנון.

התחלה, ש"א, סוף. בפרוש יום-הכיפורים תשמ"ד נאית מלחמת יום-הכיפורים רחוקה. מלחמה קרובה יותר, שטרם הסתיימה, מאפילה עליה.

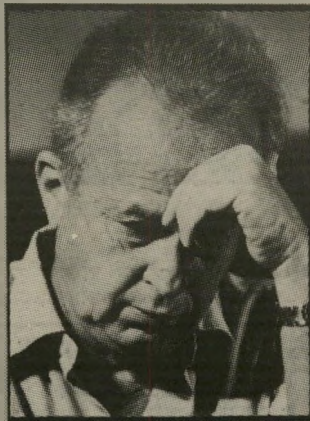
מלחמת יום-הכיפורים היתה, פשוט טה"ב בהשוואה למלחמת-הלבנון. למרות האבירות הקשות, היתה מלחמת-אוקטובר מלחמה קצרה — היא נמשכה פחות משלושה שבועות. היו לה תחלה, מיפנה, שיא וסוף.

ואילו מלחמת-הלבנון, שבה הפי-המשך בעמדו (9)

הח"כים של האגודה, אברהם שפירא הכפוף לארמור מגור, שלמה לורנץ הכפוף לרב שך, מנחם פרוש המקיפה זיקה לרב שך, אך מהויכוחות פחות מוּו של לורנץ, ואברהם הלפרט, הכפוף לרבי מווישניץ — כולם כאחד מלאי טענות כריזמן נגד הליכוד.

בעיקר הם מגלים יחס של שינאה אמיתית כלפי שררה-אוצר, יורם אירדור, שנהג בהם "בשחצנות", וגרם להשי פלתם כציבור. ככלל, אם הקריטריון להקמת ממשלה היה השינאה לאירדור המגופח והשחצן, ניתן היה להקים נקלות ממשלה מקיר אל קיר. החכמים שפירא ויונה יחסית) ופרוש (נץ יחסי) אינם מחבלים במיוחד זה את זה, אבל שניהם היו מעדיפים, בתנאים אופטימליים, ללכת עם המערך. עם זאת, שניהם חברו יחדיו לשכנע את מועצת-גדולי-התורה לאשר קואליציה עם שמיר, גם בלי חקיקה דתית חדשה. הסיבה: אגודת-ישראל מבניה היטב שאם היא תבגור בליכוד, ילכו בעיקבותיה רבים אחרים, בכללם חלק מהליברלים. פרס יוכל אז להקים ממשלה רחבה יותר, ואז יירד פלאים כוחה-מיקוח של האגודה עצמה.

שפירא מבין זאת היטב. הוא חותר, לכן, להקמת קואליציה מצומצמת. להערכתו, יש לשמיר סיכויים טובים יותר להקים ממשלה כזו. בשל עמדת

באורה ממש פארוכסקלי, משמש שר-הפנים הוותיק כציר משומן במירכבת הליכוד. הוא עצמו נשאר עם שמיר, מסיבות הקשורות בקאריירה, וגם בתרמיתו העצמית. אנשי ממשכים בקשר עם הליכוד, מכיוון שהוא כופה זאת עליהם. ואילו מתנגדיו, המובלים על ידי כך-מאיר, נשארים במיסגרת ליכוד-מפ"ל כדי להריחו. בשל כל הגורמים המורכבים האלה, לא תהיה תמ"י המיפלגה הראשונה שתלך עם המערך. אותם הדברים אמורים גם לבני המפ"ל.

מודעי מאחז

איש המערך תלו השבוע מסיימות בשרה-אנרגיה, יצחק מודעי.

רוקא חברי מועדון השישה אינם מועמדים לעריקה מיידית מהליכוד. התרמית העצמית של ח"כים כמו רוזר זייגמן או יצחק ברמן אינה מאפשרת צעד חד-צדדי כזה. רן תיכון הוא נץ, ואילו יגאל הורביץ קרוב כעמדותיו למצע התחייה.

השישה רצו בממשלת אחדות לאומית בעיקר כדי לכלום את אגודת-ישראל. הם מבנים היטב שממשלה כזו לא תקום כעת, ולכן לא יהיו הראשונים שיניטשו את שמיר. אשר למודעי, הוא אומנם נץ קיצוני ואיש-ימין גם בתפיסתו החברתית, אך גם איש שאפתני ורגשני, השונא את ראשי חירות בכל ליבו.

השבוע אותה מודעי לפרס שיש עם מי לרבר, אבל גם הוא חש בנושא זה כנגרל בלי חיילים. אפילו תומכיו המובהקים ביותר במיפלגה הליברלית מסרבים לנטוש את חירות, מחשש, די

המו"מ שלו כולל את הח"כים חיים ברלכ. יצחק רבין, משה שחל, עודי ברעם, אברהם כרענו, ויקטור שטייטוב (מפ"ם) שולמית אלוני (ר"צ) וכן את שררה-מישפטים לשעבר, חיים צדוק, המקיים קשרים מצויינים עם המרי פלגות הרתיות.

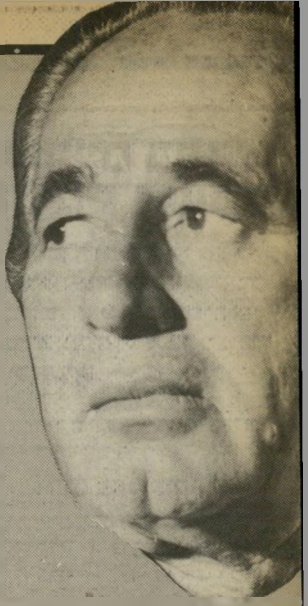
שחל ברעם וצדוק האמינו מאז ומתמיד בשותפות אמיצה עם הרתיים על חשבון הליכוד, וניצלו את האשראי שלהם באגודה ובמפ"ל לבחירת שני הנשיאים האחרונים ממיפלגת-הע"ע בורה, נבון וחיים הרצוג. למרבה האירוניה שני אלה אינם מסייעים, ואפילו מחבלים, במאמציו של פרס. נכון, מכיוון שהוא מבין מי עתיד לרשת את פרס אחרי כישלונו להרכיב ממשלה, והרצוג, הסבור שתמיכת המערך מובטחת לו ממילא, וכדאי לו לחזור גם אחרי הליכוד, כדי להשיג את תמיכתם בבחירתו מחדש.

תמ"י מתחדנת

ציפייה לעריקתה המיידית של תמ"י אינה מתממשת.

השר אהרון אוח גרם, אומנם, לנזק עצום לממשלת-בגין, אך ברגע זה מנהל את העניינים הח"כ המורשע, אהרון אברוחצירא. מכחינה מדינית-אידיאולוגית מגדיר את עצמו אברוחצירא כיונה מציונותית. כינוי מחמיא מדי, שאומץ עליידי רוב האופורטוניסטים בפוליטיקה הישראלי. הוא היה הולך די בקלות לשותפות עם המערך, אלא שקהל כוחריו, שאותו הוא פוגש לעיתים תכופות בבתי-כנסת של מארוקאים בכל רחבי הארץ, רודש ממנו להמשיך בכרית עם הליכוד.

שאיפתו העיקרית של אברוחצירא

מה מודותיקי מפ"ם ניסו לרשק השבוע נגד החיזור הנלהב של אשי מיפלגת-העבודה אחרי ח"כי ורדי-ישראל.

ההמחזה מחריד, טענו, במידה סויימת של התחסרות, אתם עולים זילו על בגין במחוזות שלכם כלפי זרדים. אחד מראשי מפ"ם אף הגדיל עשות, ורדש להחרים את אגודת-ישראל האנטי-ציונית ואת הליכוד גש-אומתן.

ח"כ שימעון פרס הגיב בחמת-זעם. "ההמחזה מחריד, טענו, במידה סויימת של התחסרות, אתם עולים זילו על בגין במחוזות שלכם כלפי זרדים. אחד מראשי מפ"ם אף הגדיל עשות, ורדש להחרים את אגודת-ישראל האנטי-ציונית ואת הליכוד גש-אומתן."

הקרב האחרון

של שימיענו

המפ"ל ותמ"י מוכן שהוא רוצה לסכל כל כוונה להקמת ממשלת-אחדות לאומית. כך נחרץ, כנראה, גורלו של שימעון פרס.

מועדון הנשיאים

סיונות המערך ללחץ על הנשיא חיים הרצוג להזמין את פרס להרכיב ממשלה, אחרי התפטרותו של מנחם בגין, יעלו בתוהו. הנשיא כבר אמר במפורש שהשהיית ההתפטרות אינה מהווה פגיעה בו, ובזה אותה גלויית שאין בדעתו לפגוע בליכוד. אשר ליצחק נבון, הוא מחכה להרכבת ממשלת שמיר, כדי לקבל לידיו את ראשות מיפלגת-העבודה.

ברחוב הירקון 110 יודעים הכל שימי פרס בראשות המיפלגה הם ספורים, וגם הברית עם רבין באה מאוחר מדי. פרס עצמו ייאלץ להציג את מועמדותו של נבון, כאקט אחוזן של אצילות והקרבה עצמית למען המיפלגה.

נבון, איש די כינוני הנופל בהרבה כבישרונותיו מפרס, יקבל את מינוי, מכיוון שיש לו סיכויים לנצח בבחירות, בעיקר אחרי שהתברר שאת הליכוד יוכל יצחק שמיר, ולא דויד לוי.

המסקנה: שמיר עשוי להצליח להקים ממשלה, שלא תחזיק מעמד אלא חודשים ספורים. נראה שעוד כשנת תשמ"ד ייערכו בחירות כלליות, שבהן יתמודד יצחק שמיר כראש הליכוד עם יצחק נבון כראש המערך.

חיים ברעם

מוצק, שייעלמו כליל מהבימה הפוליטית לקראת הבחירות לכנסת ה-11.

מבחינת פרס, גם הקשר עם מודעי איננו אלא, נון סטארטר.

המכתח — אג"י

שאר, אם כן, רק אגודת-ישראל.

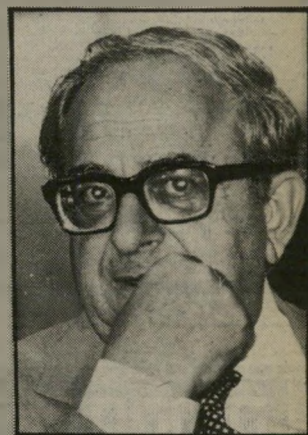

הרצוג נגד

מונעת על-ידי גורמים ריגשיים יצריים, שאין להם כל קשר עם הפוליטיקה. הוא רוצה לנקום בשר-הפנים, יוסף בורג, והצליח למשוך למשימה זאת את שותפיו-לשעבר מקרב צעירי-המפ"ל, וכולון המר ויהודה כך-מאיר, שני אלה שרויים עתה במאבק לחיים ולמוות עם סיעת למיפנה של בורג, ועכורם מהווים חכ"י תמ"י, אברוחצירא וכרציון רובין, תגינות רצינית. עם זאת מתעקש כך-מאיר להמשיך בשותפות עם הליכוד, המר, המתעב את כך-מאיר, אינו יכול להרשות לעצמו להיפרד ממנו עתה.

כך מהווה כיום יהודה בן-מאיר נכס יקר ממש ליצחק שמיר, הבוס שלו כמישר-החוזק. בעטיו של כך-מאיר מהשיכה סיעת המפ"ל כולה מפריד עם הליכוד, ושומרת אף על תמ"י בתוך המתנה.

באורה די אירוני משחק בורג לתוך ידיים של מתנגדיו. הוא מסרב להתקרב לסוף דרכו הפוליטית כ-בוגד בליכוד, והכריח את כל סיעת למיפנה. המתעבת את חירות, ללכת בעיקבותיו. האיש החזק בסיעת למיפנה, רפאל בן-נתן, השואף מזה שנים לחידוש הברית עם המערך, ויתר בחירוקי שיניים. כמותו נהג גם ח"כ אברהם מלמר, יונה צחורה על פי עדותו שלו. המקווה לרשת את בורג כמנהיג למיפנה, וממילא גם כמנהיג המפ"ל. אברוחצירא וצעירי המפ"ל משתפים גם את המנהיג-לשעבר, יצחק רפאל, בקשר שלהם נגד בורג. כך,

נבון נגד

פרס ניצה בקלות בוויכוח הזה. באמצע ספטמבר 1983 הפכה הסיעה החרדית הקטנה לתיקוהו האחרונה של הי"ר.

נשיאים מחבלים

רגע זה מהווים ארבעת הח"כים של אגודת-ישראל, וכן שרי האנרגיה יצחק מודעי, את שתי החוליות החלשות ביותר במעשה המרכבה של שררה-חוזק, יצחק שמיר. פרס יודע היטב, שאם לא יצליח הפעם להרכיב ממשלה, ייבחר יצחק נבון כמועמדה המיפלגה לראשות-הממשלה. לעובדה זו מודעים גם שני היצחקים, נבון ורבין. זהו ההסבר היחיד לברית הפיתאומית שנוצרה בין פרס ובין רבין, וגם להתבטאותו של נבון בטלוויזיה, שעל הנשיא להעניק מנרט להרכבת הממשלה לצירוף הכוחות החזק ביותר, ולא דווקא לסיעה הגדולה ככנסת. פרס פועל, כמובן, במרץ רב. פורום